Poliisitarkastaja Timo Kilpeläinen

28.10.2021 POL-2021-124240

Hallintovaliokunta
HaV@Eduskunta.fi

Hallintovaliokunnan kuuleminen 19.10.2021

Monimuotoinen rekrytointi poliisissa

1 Asia

Hallintovaliokunnan kuulemisessa (HaV tiistai 19.10.2021 klo 12.15 / VNS 4/2021 vp / asiantuntijapyyntö) edustaja Mari Rantanen toi esille, että sisäisen turvallisuuden selonteossa ja poliisin tulostavoitteissa on mainittu eri kieli- ja kulttuuritaustaisten poliisien määrän kasvattaminen. Hän kysyi, miten tässä tulostavoitteessa on onnistuttu vuodesta 2015 alkaen eli onko poliisissa eri etnisestä taustasta ja kielikulttuurista tulevia poliiseja.

2 Vastaus

2.1 Tavoite

Poliisin tavoitteena on varmistaa riittävä määrä osaavaa henkilöstöä poliisin strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja toimintaympäristön turvallisuuden varmistamiseksi. Näiden tavoitteiden saavuttaminen turvataan laadukkaalla poliisikoulutuksella, valintakriteereillä ja tarvetta vastaavalla koulutukseen rekrytoitavien määrällä. Pääsykoe on tasapuolisuuden ja yhdenvertaisuuden vuoksi kaikille hakijoille samanlainen riippumatta hakijan taustoista. Opiskelijarekrytoinnin tavoitteena on saada poliisialasta kiinnostuneet ja poliisityöhön soveltuvat hakeutumaan poliisikoulutukseen, jotta valittujen määrä kattaa valtakunnallisen ja alueellisen työvoimatarpeen. Poliisitehtäviin rekrytoinnin erityisinä tavoitteina on edistää naisten, ruotsin kieltä osaavien, muita vähemmistökieliä osaavien ja eri etnisistä taustoista tulevien henkilöiden määrän kasvua. Opiskelijarekrytoinnissa vastuuta on kaikilla poliisiyksiköillä.

Monimuotoisen opiskelijarekrytoinnin tarkoituksena on edistää erilaisista taustoista tulevien rekrytointia poliisihallintoon. Poliisitoiminnan näkökulmasta on tärkeää, että poliisilla on hyvä ja luottamusta rakentava yhteys taustoiltaan erilaisiin etnisiin ja monikulttuurisiin henkilöihin, yhteisöihin ja vähemmistöjen edustajiin. Lisäksi poliisin henkilöstön halutaan kuvastavan koko suomalaista yhteiskuntaa monimuotoisesti.

Lähtökohta on se, että poliisi kohtelee jokaista henkilöä, niin asiakkaita kuin työkavereita, samanarvoisesti riippumatta heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan tai taustastaan. Poliisin toiminnan tulee olla aina ennustettavaa ja perustua lakiin. Monipuolinen kielitaito ja erilaisten kulttuurien tuntemus ovat eduksi poliisin päivittäisessä työssä ja kohtaamisissa ihmisten kanssa. Vaikka poliisin henkilöstö monimuotoistuu, poliisin perustyö säilyy entisellään. Jokainen poliisi palvelee kansalaisia samojen periaatteiden mukaisesti.

Organisaation monipuolistuminen lisää poliisihallinnossa erilaisten kulttuurien ja yhteisöjen tuntemusta sekä edistää yhteyttä ja yhteistyötä erilaisten yhteisöjen kanssa. Luottamuksen rakentaminen on pitkäjänteistä työtä ja sitä edistetään jokainen yksittäinen asiakkaan kohtaaminen kerrallaan.

2.2 Monimuotoisuuden edistämiseksi tehdyt toimenpiteet

Poliisihallitus asetti loppuvuodesta 2016 työryhmän, jonka tehtävänä oli käsitellä poliisille laadittavan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sisältöä sekä esittää näkemyksensä suunnitelmaan nostettavista tavoitteista. Työryhmän valmistelun pohjalta poliisin valtakunnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2017-2019 vahvistettiin kesäkuussa 2017. Suunnitelmassa asetettuina tavoitteina olivat mm. tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusajattelun vahvistaminen, edistäminen ja seuranta sekä monimuotoinen rekrytointi ja tasavertainen mahdollisuus urakehitykseen Kyseisten tavoitteiden toimenpiteinä olivat mm. valtakunnallisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän perustaminen (asetettu vuonna 2018), joka säännöllisesti ja organisoidusti seuraa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioita sekä erityisesti etnisten vähemmistöjen edustajien rohkaiseminen hakeutumaan poliisihallintoon poliisin opiskelijarekrytointistrategian toimien mukaisesti.

Poliisin valtakunnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2021-2023 on vahvistettu toukokuussa 2021 ja se jatkaa edellisessä suunnitelmassa aloitettua tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyötä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteitä edistetään tavoitteellisesti. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuusteemoista myös viestitään aktiivisesti.

Poliisihallituksessa on toukokuusta 2021 lähtien vuoden mittaisessa henkilökierrossa henkilö, jonka tehtäviin kuuluu etnisten vähemmistöryhmien rekrytoinnin ja yhteistyön edistäminen poliisissa. Tällä pyritään edistämään poliisiorganisaation monimuotoisuutta ja tätä kautta lisäämään vähemmistöjen luottamusta poliisia kohtaan ja toisaalta parantamaan poliisin kykyä ymmärtää erilaisia taustoja ja moninaista yhteiskuntaa sekä mahdollisuuksia palvella ja kohdella kaikkia kansalaisia yhdenvertaisesti. Työn edistämiseksi on laadittu toimenpidesuunnitelma, johon sisältyviä ratkaisuja toteutetaan yhteistyössä Poliisiammattikorkeakoulun, valtakunnallisen opiskelijarekrytointiverkoston, poliisilaitosten sekä eri vähemmistöryhmien kanssa.

Yhteistyöllä lisätään samalla positiivisia kohtaamisia sekä edistetään poliisin ja eri vähemmistöjen molemminpuolisen tietoisuuden lisäämistä. Sekä monimuotoisemman poliisiorganisaation, että vähemmistöyhteistyön avulla vahvistetaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusajattelua sekä ehkäistään rasismia ja syrjintää.

2.3 Eri taustaisten määrä poliisissa

Yleisessä tietosuoja-asetuksessa (GDPR) asetetaan yrityksille ja organisaatioille henkilötietojen keräämistä, säilyttämistä ja hallinnointia koskevat tarkat vaatimukset. Henkilötietoja voidaan kerätä vain tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten. Esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulu saa kerätä vain sellaisia henkilötietoja hakijoista, jotka ovat tarpeellisia opiskelijavalintapäätöksen tekemiseksi ja opintojen järjestämistä varten. Näihin tietoihin ei kuulu hakijan etninen alkuperä, mutta hakijalla tulee olla Suomen kansalaisuus. Samat vaatimukset koskevat työnantajaa henkilötietojen keräämisen osalta.

Työtä monimuotoisen poliisiorganisaation eteen on tehty jo pitkään, mutta toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi on hankalaa, koska tietoa henkilöiden taustoista ei edellä mainituista syistä kerätä.

Täsmällistä tietoa siitä, kuinka edustava Suomen poliisi on suhteessa kansalaisiin ei ole siis saatavilla.